

En del av fellesskapet som er vårt

Taler

Tone W. Trøen

Dato

6 februar 2019

Sted

Eidsvoll verk

Omstendigheter

Stortingspresidenten markerer samenes nasjonaldag

- 1 Sametingsråd, ordførere, kjære elever fra Eidsvoll Verk skole, kjære dansere fra Eidsvoll ballettsenter og barnehagebarn som sitter der borte på trappa. Kjære alle sammen: Gratulerer med dagen, Lihkku Beivviin.
- 5 Jeg har vært så heldig å få besøke både Finnmark og Sametinget flere ganger. Det er like hyggelig, like interessant og fantastisk spennende hver gang. Og når man ikke kan feire samenes nasjonaldag der, så er det vel ikke noe bedre sted å gjøre det enn her ved Eidsvollsbygningen. Grunnloven og det samfunnet som er bygget på den, er jo et samfunn som vi to folk deler, samer og ikke-samer. Det
- 10 har vi ikke alltid gjort på den aller beste måten, det må vi innrømme. I 1814 var det ingen samer til stede her. Det er sikkert også litt av grunnen til at samene ble glemt. Heldigvis tok det ikke så lang tid før akkurat den feilen ble rettet opp. Den første endringen som skjedde i Grunnloven var faktisk da også en del samer fikk stemmerett i 1821. Dessverre så vet vi alle sammen at det etter det har vært
- 15 gjort mange andre feil og uretter mot samer fra norske myndigheter og den norske flertallsbefolkningens side. Gjennom en lang periode ble samer og andre minoriteter utsatt for overgrep. Den norske staten forsøkte å fjerne deres samiske identitet og gjøre det umulig for samer å bruke sitt eget språk og dyrke sin egen kultur. Det førte til mye lidelse. Det er jeg lei meg for. Stortinget har
- 20 nettopp satt i gang en granskning som skal undersøke hva som skjedde den gangen og sørge for at vi alle får høre de vonde historiene som mange bærer med seg. Og da skal vi samtidig få vite mer om hvordan de urettferdige tingene som blir gjort mot samene, fortsatt setter spor etter seg i dagens samfunn. Og så skal vi få noen forslag til hvordan vi kan gjøre mer for å reparere de skadene. En del
- 25 vet vi allerede. Vi vet at det er mange i den samiske befolkningen som har blitt mobbet og trakassert fordi de er samiske og at det fortsatt skjer. Det er ikke greit, og det må vi alle stå opp imot. Det er mange som vet at de selv eller deres

foreldre og besteforeldre har lidd, og ikke fått den unnskyldningen de har
30 fortjent. Vi vet også at samer dessverre er hovedpersonene i noen av de mange
konspirasjonsteoriene, altså de falske historiene som sprer seg fort og altfor mye.
Disse konspirasjonsteoriene, de inneholder løgner og falske påstander som går
hardt utover dem det rammer, og det vekker frykt og hat mellom grupper. Men
heldigvis vet vi også at det ser lysere ut enn det har gjort på lenge. Vi ser stadige
35 tegn på at de fleste av oss har begynt å få et nytt og klokere syn på det samiske.
At fordommer er i ferd med å bli erstattet med kunnskap og interesse. Der det
samiske før var noe vi ikke kunne noe om, er det i ferd med å bli noe også vi,
som ikke har samisk bakgrunn, er stolte av, noe vi føler at er en del av felleskapet
som er vårt, som er oss.

40

Da Ella Marie Hætta Isaksen vant Stjernekamp, så vant hun jo ikke fordi hun er
samisk, men hun vant heller ikke på tross av at hun er det. Hun vant fordi hun
er en artist som traff hele det norske folk. Hennes samiske kultur er en del av
henne. Vi som ikke er samiske, synes ikke det samiske var for fremmed eller for
45 vanskelig. Vi synes det var vakkert, og denne uken er hun på førstesiden av KK.
Det er bra. Når barn i barnehagen langt nedover Østlandskysten denne uken
joiker hver dag og lager samisk mat i dag til ære for samefolkets dag, som den
selvfølgeligste ting, så er det fordi over hundre år med arbeid for å gjenreise
respekten og forståelsen for det samiske, begynner å bære frukter. Det har vært
50 en lang vei å gå og vi er ikke fremme. Fordommene og kunnskapsløsheten lever
fortsatt, men jeg syns at jeg ser at det skjer raske og veldig gledelige forandringer
nå. Når jeg ser dere som står her, skoleelever med det samiske flagget, her på
Eidsvoll og Eidsvoll Verk, så kjenner jeg stolthet og glede. Gratulerer med dagen
alle sammen. Lihkku beivviin.

55

Kilde

www.eidsvoll1814.no

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/en-del-av-fellesskapet-som-er-vart>

60

65